

**ZAKRES WIEDZY I UMIEJĘTNOŚCI
WYMAGANY NA KONKURS JĘZYKA POLSKIEGO
DLA UCZNIÓW SZKÓŁ PODSTAWOWYCH
W WOJEWÓDZTWIE ZACHODNIOPOMORSKIM
W ROKU SZKOLNYM 2015/2016**

Opracowano na podstawie Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz.U. z 30 sierpnia 2012 r., poz. 977)

I. W zakresie odbioru wypowiedzi i wykorzystania zawartych w nich informacji uczniowie winni wykazać się umiejętnością:

1. sprawnego cichego czytania i rozumienia tekstów kultury;
2. określania tematu i głównej myśli tekstu;
3. identyfikowania nadawcy i odbiorcy wypowiedzi (autora, narratora, czytelnika, słuchacza);
4. identyfikowania wypowiedzi jako tekstu informacyjnego, literackiego, reklamowego;
5. rozpoznawania form gatunkowych (zaproszenia, życzenia i gratulacji, listu, zawiadomienia i ogłoszenia, instrukcji, w tym przepisu, notatki do kroniki);
6. odróżniania zawartych w tekście ważnych informacji od informacji drugorzędnych;
7. wyszukiwania w tekście informacji wyrażonych wprost i pośrednio (ukrytych);
8. rozumienia dosłownego i przenośnego znaczenia wyrazów w wypowiedzi;
9. wyciągania wniosków wynikających z przesłanek zawartych w tekście (w tym rozpoznawania w nim prawdy lub fałszu);
10. dostrzegania relacji między częściami składowymi wypowiedzi (tytułem, wstępem, rozwinięciem, zakończeniem, akapitami);
11. posługiwania się kategoriami czasu i przestrzeni w celu porządkowania wydarzeń: sytuowania ich w przestrzeni, umieszczania dat w przedziałach czasowych, porządkowania wydarzeń w kolejności chronologicznej;
12. korzystania z informacji zawartych w encyklopedii, słowniku ortograficznym, słowniku języka polskiego, słowniku wyrazów bliskoznacznych.

II. W zakresie analizy i interpretacji tekstów kultury uczniowie winni wykazać się umiejętnością:

1. zaznaczania w tekście literackim wybranych fragmentów;
2. wypowiadania się na temat poznanych tekstów kultury;
3. nazywania swoich reakcji czytelniczych (np. wrażeń, emocji);
4. określania czasu i miejsca akcji;
5. wskazywania głównych bohaterów;
6. omawiania akcji, wyodrębniania wątków i wydarzeń;
7. odróżniania fikcji artystycznej od rzeczywistości;
8. odróżniania realizmu od fantastyki;
9. charakteryzowania i oceniania bohaterów;
10. konfrontowania sytuacji bohaterów z własnymi doświadczeniami;
11. rozpoznawania przyczyn i skutków wydarzeń i zjawisk

12. wyrażania swojego stosunku do postaci.
13. dostrzegania swoistości artystycznej dzieła;
14. rozpoznawania w tekście literackim: porównania, przenośni, epitetu, wyrazu dźwiękonaśladowczego i objaśniania ich roli;
15. rozpoznawania: wersu, zwrotki (strofy), rymu, rytmu, refrenu; odróżniania wiersza rymowanego i nierymowanego (białego);
16. formułowania pytań do tekstu;
17. wyodrębniania elementów składających się na widowisko teatralne (gry aktorskiej, reżyserii, dekoracji, charakteryzacji, kostiumów, rekwizytów);
18. wyodrębniania elementów dzieła filmowego i telewizyjnego (scenariusza, reżyserii, ujęcia, gry aktorskiej);
19. wskazywania cech charakterystycznych przekazów audiowizualnych (filmu, programu informacyjnego, programu rozrywkowego), nazywania ich tworzywa (ruchomych obrazów, warstwy dźwiękowej);
20. identyfikowania: opowiadania, powieści, baśni, legendy, mitu, bajki, fraszki, wiersza, przysłówia, komiksu;
21. odbierania tekstów kultury na poziomie dosłownym i przenośnym;
22. objaśniania morału bajki oraz samodzielnego formułowania przesłania baśni;
23. odczytywania wartości pozytywnych i ich przeciwieństw wpisanych w teksty kultury (np. przyjaźń – wrogość, miłość – nienawiść, prawda – kłamstwo, wierność – zdrada).

III. W zakresie **świadomości językowej** uczniowie winni wykazać się umiejętnością:

1. dostrzegania różnic pomiędzy literą i głoską;
2. dzielenia wyrazów na sylaby;
3. oddzielania wyrazów w zdaniu, zdania w tekście;
4. rozpoznawania podstawowych funkcji składniowych wyrazów użytych w wypowiedziach (podmiotu, orzeczenia, dopełnienia, przydawki, okolicznika);
5. rozpoznawania w tekście zdań pojedynczych nierozwiniętych i rozwiniętych, pojedynczych i złożonych (współrzędnie i podrzędnie), równoważników zdań – i rozumienia ich funkcji;
6. rozpoznawania w wypowiedziach podstawowych części mowy (rzeczownika, czasownika, przymiotnika, przysłówka, liczebnika, zaimka, przyimka, spójnika) i wskazywania różnic między nimi;
7. rozpoznawania w tekście form przypadków, liczb, osób, czasów i rodzajów gramatycznych – rozumienia ich funkcji w wypowiedzi;
8. rozróżniania i poprawnego zapisywania zdań oznajmujących, pytających i rozkazujących;
9. przekształcania zdań złożonych w pojedyncze i odwrotnie, a także zdań w równoważniki zdań i odwrotnie – odpowiednio do przyjętego celu;
10. stosowania poprawnych form gramatycznych wyrazów odmiennej;
11. poprawnego stopniowania przymiotników i przysłówków i używania ich we właściwych kontekstach;
12. wykorzystywania wiedzy o:
 - a. wymianie głosek w wyrazach pokrewnych oraz w tematach fleksyjnych wyrazów odmiennej,
 - b. różnicach w wymowie i pisowni samogłosek ustnych i nosowych, spółgłosek twardych i miękkich, dźwięcznych i bezdźwięcznych,

- c. zapisie „nie” z rzeczownikami, przymiotnikami i czasownikami,
 - d. sposobach pisania nazw własnych i nazw pospolitych;
13. poprawnego używania znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, cudzysłowu, dwukropka, nawiasu, znaku wykrzyknika;
 14. operowanie słownictwem z określonych kręgów tematycznych (skoncentrowanym przede wszystkim wokół tematów: dom, rodzina, szkoła i nauka, środowisko przyrodnicze i społeczne).

IV. W zakresie **tworzenia wypowiedzi** uczniowie winni wykazać się umiejętnością:

1. redagowania na temat, ze świadomością celu i adresata wypowiedzi pisemnych w następujących formach gatunkowych: życzenia, zaproszenie, zawiadomienie, list prywatny i oficjalny, notatka do kroniki, opowiadanie z dialogiem (twórcze i odtwórcze), pamiętnik i dziennik (pisane z perspektywy bohatera literackiego lub własnej), proste sprawozdanie (np. z wycieczki, z wydarzeń sportowych), opis postaci, przedmiotu, krajobrazu, ogłoszenie, prosta notatka;
2. stosowania w wypowiedzi pisemnej odpowiedniej kompozycji i układu graficznego zgodnego z wymogami danej formy gatunkowej (w tym wydzielania akapitów);
3. umiejętnością celowego stosowania środków językowych (sprawnością stylistyczną)
4. sporządzania planu odtwórczego wypowiedzi (ramowego i szczegółowego);
5. wyróżniania części tekstu zgodnie z jego strukturą (akapit, tytuł);
6. dobierania właściwych form komunikowania się w różnych sytuacjach społecznych;
7. zadawania pytań, udzielania odpowiedzi i prezentowania własnego zdania;
8. stosowania formuł grzecznościowych;
9. tworzenia spójnych tekstów na tematy związane z otaczającą rzeczywistością i poznanymi tekstami kultury;
10. dostosowywania sposobu wyrażania się do oficjalnej i nieoficjalnej sytuacji komunikacyjnej oraz do zamierzonego celu;
11. świadomego posługiwania się różnymi formami językowymi;
12. prezentowania i uzasadniania własnego zdania;
13. dbania o poprawność gramatyczną, ortograficzną oraz interpunkcyjną,

Ponadto obowiązuje znajomość tekstów wymienionych w podstawie programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej zgodny z rozporządzenie MEN z dnia 27 sierpnia 2012 r. (Dz.U. z 30 sierpnia 2012 r., poz. 977).